



## De winst van vakleerkrachten voor bewegingsonderwijs op Helmondse basisscholen

Suzanna Overtoom

Jorien Slot-Heijs

Jo Lucassen



# **De winst van vakleerkrachten voor bewegingsonderwijs op Helmondse basisscholen**

Evaluatie van de mate waarin het pilotproject vakleerkrachten voor bewegingsonderwijs op Helmondse basisscholen geslaagd is en welke mogelijkheden daarmee ontstaan voor borging en verdere verbreiding

In opdracht van Stichting JIBB, bestuur stichting QliQ en bestuur stichting Openbare Basisscholen Helmond

**Suzanna Overtoom  
Jorien Slot-Heijs  
Jo Lucassen**

**Mulier Instituut**  
 *sociaal-wetenschappelijk sportonderzoek*

*Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht  
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht  
T +31 (0)30 721 02 20 | I [www.mulierinstituut.nl](http://www.mulierinstituut.nl)  
E [info@mulierinstituut.nl](mailto:info@mulierinstituut.nl) | T @mulierinstituut*

## Inhoudsopgave

<b>Samenvatting</b>	<b>7</b>
<b>1. Achtergrond en doel van het onderzoek</b>	<b>9</b>
<b>2. Ervaringen op de pilotscholen</b>	<b>11</b>
2.1 Ervaring met motorieklessen door een vakleerkracht	11
2.2 Veranderingen sinds de nieuwe aanpak	14
2.3 Organisatorische en financiële consequenties in de toekomst	14
<b>3. Ervaringen in andere gemeenten</b>	<b>17</b>
<b>4. Conclusie en aanbevelingen</b>	<b>23</b>



## Samenvatting

Met steun van de gemeente Helmond zet Stichting Jeugd In Beweging Brengen (JIBB) in op het bevorderen van motorische/fysieke en sociale ontwikkeling van kinderen door hen een kans te geven wekelijks op de basisschool gevarieerd, voldoende en kwalitatief goed te bewegen. Het uiteindelijke doel is om aan alle basisschoolkinderen drie keer in de week bewegingsonderwijs door een vakleerkracht te geven. In het schooljaar 2016/2017 wordt als eerste fase een pilotproject uitgevoerd. Op vier basisscholen wordt aan de groepen 3 t/m 8 één keer in de week door een vakleerkracht een les motoriek gegeven en één keer in de week door een groepsleerkracht een spelles. In dit rapport wordt onderzocht in hoeverre dit pilotproject is geslaagd volgens direct betrokkenen. Daartoe zijn interviews gehouden met twee betrokken directeuren, tien groepsleerkrachten en drie vakleerkrachten.

Groepsleerkrachten, vakleerkrachten en directeuren zijn onverdeeld enthousiast over en tevreden met het pilotproject. De lessen bewegingsonderwijs door een vakleerkracht worden door de betrokkenen van kwalitatief hoger niveau gevonden dan de lessen die door een groepsleerkracht worden gegeven. Leerlingen worden volgens geïnterviewden meer uitgedaagd, lessen zijn intensiever en de motorische ontwikkeling van leerlingen wordt beter gemonitord en gaat zichtbaar sneller vooruit. Groepsleerkrachten ervaren verlichting van werkdruk. Dit komt omdat de tijd die bewegingsonderwijs en het voorbereiden ervan vergt vrijkomt om andere taken te verrichten. Ook neemt de opzet hoge werkdruk en stress weg die het geven van de les met zich meebrengt.

Wat betreft de continuering van het project heerst onzekerheid bij directie en groepsleerkrachten. Bekostiging van de vakleerkracht zal na de pilot volledig door de scholen moeten gebeuren, waar dat nu nog 50 procent van de kosten is. Directeuren geven aan dat dit organisatorische consequenties met zich meebrengt, zoals veranderingen in formatie en urenverdeling. Eén groepsleerkracht is bereid om vrijwillig uren in te leveren zodat een vakleerkracht in de formatie kan worden opgenomen. Twee groepsleerkrachten zijn alleen bereid wanneer alle collega's dat ook willen. De overige zeven groepsleerkrachten willen onder geen beding uren inleveren.

Ook uit landelijke gegevens blijkt dat onvoldoende beschikbare middelen de grootste belemmering voor basisscholen zijn om een vakleerkracht in te zetten voor bewegingsonderwijs. In verschillende gemeenten in Friesland, Tilburg en Amsterdam wordt de inzet van een vakleerkracht gerealiseerd door externe medefinanciering. Scholen betalen een deel van de financiering en dit wordt aangevuld door lokaal gemeentelijke steun, de buurtsportcoachregeling en/of een zorgverzekeraar. Deze gemeenten ervaren allemaal een kwaliteitsimpuls van bewegingsonderwijs door de inzet van een vakleerkracht.

Om dit pilotproject te continueren is een aantal aspecten van belang. Allereerst is draagvlak nodig bij leerkrachten, ouders en directie. Iedereen wil het project voortzetten, maar op dit moment is met name bij groepsleerkrachten weinig inzicht in de reële mogelijkheden hiervoor. Daarnaast zorgt externe financiering voor een extra impuls en meer mogelijkheden. Scholen en JIBB kunnen samen verder naar subsidies zoeken. Werken naar talent, het inzetten van groepsleerkrachten bij vakken (handvaardigheid, tekenen, bewegingsonderwijs) waar ze goed in zijn, is een optie om te overwegen. Ook het betrekken van ouders kan van waarde zijn. Wanneer iedereen zich inzet en het tot constructieve samenwerking komt, zal de kans stijgen dat het project kan worden gecontinueerd en uitgebreid.





## 1. Achtergrond en doel van het onderzoek

Uit recente cijfers van GGD Brabant-Zuidoost blijkt dat 12 procent van de Helmondse jongeren tussen 2 en 11 jaar overgewicht heeft. Uit metingen van het programma Onwijs Fit door de afdeling JGZ van de GGD en JIBB op enkele Helmondse basisscholen, blijkt het percentage kinderen met overgewicht in sommige wijken zelfs aanzienlijk hoger te liggen, namelijk tussen de 19 en 35 procent<sup>1</sup>. Onder meer vanwege de kosten die dit op langere termijn voor de samenleving met zich meebrengt, zet JIBB in op het bevorderen van motorische/fysieke en sociale ontwikkeling van kinderen door hen een kans te geven wekelijks gevarieerd, voldoende en kwalitatief te bewegen. De inzet van een vakleerkracht op basisscholen is hiertoe een waardevolle stap, in het belang van het kind, de basisscholen en JIBB. De gemeente Helmond steunt dit initiatief. Een vakleerkracht biedt kwalitatief goed bewegingsonderwijs, zet zich in voor sport- en beweegprojecten in en rondom de school en werkt samen met andere partners die zich inzetten voor een gezonde en actieve leefstijl van kinderen. Naast de kwaliteit van het bewegingsonderwijs, is het van belang voldoende bewegingsonderwijs aan te bieden, dat wil zeggen: minimaal 90 minuten per week.

Het doel van JIBB is om uiteindelijk alle basisschoolkinderen drie keer in de week bewegingsonderwijs te geven door een vakleerkracht. Dit wordt gerealiseerd in drie fasen. Momenteel bevindt het project zich in fase 1: het pilotproject. Op vier basisscholen in de wijk Mierlo-Hout wordt in het schooljaar 2016/2017 in de groepen 3 t/m 8 twee lessen bewegingsonderwijs per week gegeven, waarvan één (motoriekles) door een vakleerkracht van JIBB. De andere les (spelles) wordt verzorgd door een groepsleerkracht. In fase 2 wordt deze inzet van vakleerkrachten uitgebreid op meerdere scholen in Helmond en wordt een werkgroep geformeerd om verdere voortgang van de inzet van vakleerkrachten te onderzoeken en realiseren. In fase 3 wordt het bewegingsonderwijs door vakleerkrachten structureel ingevoerd met doorgroei naar drie keer per week bewegingsonderwijs.

Inmiddels is er een werkgroep ingesteld die zich buigt over vraagstukken rondom de structurele aanstelling van vakleerkrachten. JIBB heeft met ondersteuning van de directeur/bestuurders van de stichtingen QliQ en Openbare Basisscholen Helmond de opdracht gegeven aan het Mulier Instituut om de pilot te evalueren en te onderzoeken hoe de inzet van vakleerkrachten elders in Nederland wordt gerealiseerd.

In dit rapport wordt beschreven in hoeverre het pilotproject (fase 1) tot op heden is geslaagd volgens de direct betrokkenen en welke mogelijkheden daarmee ontstaan voor verdere borging en verbreiding van deze aanpak (fase 2 en 3). De volgende onderzoeksvragen worden beantwoord:

- Hoe ervaren leerkrachten en de schoolleiders (en/of bestuur) van de betrokken pilotscholen de vernieuwde aanpak van het bewegingsonderwijs waarbij vakleerkrachten worden ingezet? Wat zien zij als geslaagde en minder geslaagde elementen? Zijn er merkbare effecten?
- Hoe kijken de betrokken professionals op school aan tegen de continuering van dit project en de voorwaarden die daarvoor noodzakelijk zijn? Zijn betrokkenen bereid om taakuren (en daarmee formatie) in te leveren?

<sup>1</sup> Stichting JIBB (2016) *Een nieuwe generatie. Gelijke kansen op een gezonde motorische en sociale ontwikkeling voor alle kinderen in Helmond*. Helmond, Stichting JIBB

- Hoe zijn de ervaringen bij soortgelijke initiatieven in andere gemeenten? Wat is daarvan te leren?

Ervaringen van betrokken groepsleerkrachten, schoolleiders/bestuurders en vakleerkrachten van de vier basisscholen zijn verzameld door middel van interviews, deels op locatie en deels telefonisch. Effecten/gevolgen van de nieuwe aanpak, consequenties voor urenverdeling en organisatie, financiering en continuering van het project waren hierin de hoofdonderwerpen. Daarnaast is een beknopte literatuurstudie uitgevoerd naar wat bekend is over de inzet van vakleerkrachten in het primair onderwijs en welke initiatieven in andere gemeenten bestaan. Naar aanleiding van de interviews en literatuurstudie zijn conclusies getrokken over de huidige inzet van vakleerkrachten op basisscholen in Helmond en volgen aanbevelingen voor vervolgstappen in dit traject.

## 2. Ervaringen op de pilotscholen

Om ervaringen met de inzet van vakleerkrachten op de vier pilotscholen te peilen, zijn interviews gehouden met direct betrokkenen: tien groepsleerkrachten, drie vakleerkrachten van JIBB en twee directeuren<sup>2</sup>. Voor alle geïnterviewde groepsleerkrachten geldt dat hun les bewegingsonderwijs door een vakleerkracht van JIBB is overgenomen. Voor drie geïnterviewde groepsleerkrachten geldt dat zij de andere les bewegingsonderwijs (de spelles) verzorgen.

### 2.1 Ervaring met motorieklessen door een vakleerkracht

#### Algemene indruk groepsleerkrachten en directie

Alle groepsleerkrachten en directeuren zijn zeer positief over de motorieklessen van de vakleerkracht. Ten opzichte van vóór de pilot, komen de volgende positieve punten over de lessen van de vakleerkracht naar voren:

- Leerlingen worden meer uitgedaagd, waardoor ontwikkeling wordt gestimuleerd;
- Zichtbare vooruitgang van motorische vaardigheden;
- De lessen zijn intensiever, kinderen krijgen meer beweegtijd, en zijn vermoeider als ze terugkomen in de klas;
- Leerlingen krijgen gerichtere feedback (o.a. door gebruik van filmpjes op tablet);
- De lessen hebben kwalitatief hoger niveau (o.a. door betere voorbereiding en expertise);
- De lessen zijn afwisselender;
- Achterstand in motorische ontwikkeling wordt, mede door de registratie in het leerlingenvolgsysteem, beter zichtbaar en opgemerkt.

Groepsleerkrachten vinden dat vakleerkrachten bekwaamder zijn in het goed vormgeven van de lessen en meer expertise hebben in het aanleren en monitoren van motorische vaardigheden dan zichzelf. Ook noemen meerdere groepsleerkrachten dat het prettig is dat de vakleerkracht twee stagiaires meeneemt, waardoor leerlingen beter in de gaten worden gehouden en gericht geïnstreerd en ondersteund worden. Geïnterviewden hebben het idee dat alle collega's positief zijn over de nieuwe aanpak.

De geïnterviewde groepsleerkrachten die spellessen geven, geven aan dat zij hierbij geen ondersteuning krijgen van de vakleerkrachten. Een van hen geeft aan dat zij bij de motoriekles aanwezig is en zo soms lesonderdelen in haar eigen spelles gebruikt, maar dat ze geen ondersteuning van de vakleerkracht hierin ervaart. Een andere groepsleerkracht geeft aan inspiratie voor de spelles uit andere bronnen te halen, zoals groepen op Facebook (Gyminspiratie en 123gymidee) en Expeditie Robinson. Ook laat zij de leerlingen (groep 8) af en toe zelf een les verzorgen. De derde groepsleerkracht die spellessen verzorgt, gebruikt de spelles deels voor groepsdynamische training op sociaal emotionele ontwikkeling en deels voor een (tik)spel. Te overwegen zou zijn om de ondersteuning die vakleerkrachten bij spellessen geven verder te intensiveren, bijvoorbeeld wat betreft het materiaalgebruik.

<sup>2</sup> Eén van de directeuren voert de directie over twee van de deelnemende basisscholen.

Naast kwalitatief betere lessen, ervaren alle groepsleerkrachten een verlichting van de werkdruk. Tijd die ze kwijt waren aan voorbereiden en geven van de lessen bewegingsonderwijs, kunnen zij nu anders besteden (zie par. 2.2: Veranderingen sinds de nieuwe aanpak). Ook geven sommige groepsleerkrachten aan dat het geven van bewegingsonderwijs voor hen veel stress opleverde en dat ze opgelucht zijn dat ze geen bewegingsonderwijs meer hoeven te geven.

Negatieve ervaringen zijn, op één voorval na, niet genoemd. Een groepsleerkracht en vakleerkracht vertellen over een kind dat moest koppelje duikelen van de vakleerkracht en daarbij volgens de ouders te veel gepusht is. Hierover verschillen de meningen echter tussen ouders en leerkrachten.

De inzet van de vakleerkracht wordt gezien als een flinke vooruitgang in de kwaliteit van bewegingsonderwijs en de verlaging van werkdruk voor groepsleerkrachten.

### **Algemene indruk vakleerkrachten**

Ook alle vakleerkrachten zijn tevreden. Zij geven aan dat de kwaliteit van de lessen bewegingsonderwijs voordat zij begonnen laag was; voor hun gevoel 'werd er maar wat gedaan'. Weliswaar was de inzet voor het project dat de lessen door de leerkrachten gegeven zouden worden middels een gezamenlijk gekozen gymnastiekmethode, maar in de praktijk lukte dit niet volledig. Allereerst werd weinig gebruikgemaakt van materiaal omdat groepsleerkrachten niet altijd weten wat ze daarmee kunnen. Daarnaast werd vaak terug gegrepen op bekende spellen, zoals trefbal en paaltjesvoetbal, waardoor leerlingen weinig vooruitgang en verbetering boekten. Nu de vakleerkrachten enige tijd lesgeven, zijn de ervaringen positief. Met de school en de leerlingen is een goede band opgebouwd. Ze waarderen dat een aantal groepsleerkrachten bij de lessen blijft kijken zodat ze ervan leren voor de lessen die zij zelf geven.

### **Werkzaamheden vakleerkracht naast bewegingsonderwijs**

Naast bewegingsonderwijs verzorgen de vakleerkrachten de organisatie van de Koningsspelen. Dit waarderen groepsleerkrachten vanwege de werkdrukverlichting. Een groepsleerkracht geeft aan dat de vakleerkracht daar bovendien beter in is. Met betrekking tot naschools aanbod en lessen in de vakanties merken de geïnterviewden effect van de vakleerkracht. Met name de opkomst is hoger doordat leerlingen de vakleerkracht persoonlijk kennen en zijn/haar lessen leuk vinden. Van contacten met sportverenigingen en de wijk zijn veel leerkrachten niet geheel op de hoogte. Eén groepsleerkracht weet dat een aantal leerlingen via de vakleerkracht lid is geworden bij een sportclub. De vakleerkracht heeft connecties bij sportclubs, wat voor leerlingen prettig is. Ook geeft zij aan dat de vakleerkracht sportieve leerlingen actief stimuleert om bij een sportclub lid te worden.

JIBB biedt buiten het bewegingsonderwijs extra sportactiviteiten voor kinderen aan. Onderdeel daarvan is het geven van sportclinics in een aantal spellessen. Nu gebeurt dat in de groepen 3 t/m 8 ongeveer 13 keer per jaar.

### **Ervaring van leerlingen**

Leerlingen hebben zichtbaar meer plezier in bewegingsonderwijs dan vóór de pilot. Een groepsleerkracht geeft aan dat de leerlingen zich merkbaar verheugen op de les van de vakleerkracht; ze vragen bijvoorbeeld vaak wanneer de gymjuf of -meester weer komt. Een andere groepsleerkracht vertelt dat haar klas aan het begin van het jaar het bewegingsonderwijs vreselijk vond. Ze vergaten bijvoorbeeld expres hun gymkleden in de hoop niet mee te hoeven doen. Naarmate het jaar vorderde, ebde dit helemaal weg. De bewegingsvaardigheid van kinderen gaat vooruit waardoor ze meer zelfvertrouwen en plezier hebben.

Eén groepsleerkracht, die zowel bij de motoriekles als de spelles aanwezig, ziet geen verschil in plezier van leerlingen bij de gymlessen voor de pilot startte en nu. De leerlingen vinden gym altijd al leuk en zien zelf niet in dat de lessen nu kwalitatief beter zijn. Ook tussen de huidige motoriekles door de vakleerkracht en haar eigen spelles ziet zij geen verschil in plezier tussen de beide lessen.

### **Gedrag van leerlingen**

Over het algemeen is geen effect merkbaar in het gedrag van leerlingen buiten de lessen bewegingsonderwijs om, zoals in de klas en op het schoolplein. Drie groepsleerkrachten geven aan dat leerlingen na een les bewegingsonderwijs zich wel beter kunnen focussen en stilzitten in de klas. Eén groepsleerkracht ziet op het schoolplein zichtbaar minder conflicten en meer samenspelen en gebruik van geleerde spellen van de vakleerkracht.

### **Reacties van ouders**

Alle geïnterviewden geven aan de reacties van ouders nog niet actief te hebben gepeild. Wanneer de vakleerkracht in een oudergesprek of spontaan gesprek ter sprake komt, zijn reacties van ouders positief. Een groepsleerkracht geeft aan dat ouders ervan uitgaan dat de kwaliteit van bewegingsonderwijs hoger is door de inzet van vakleerkrachten. Daarnaast zijn ze positief over het feit dat bewegingsonderwijs nu structureler is, omdat vervanging bij uitval wordt geregeld. Voor de pilot viel bewegingsonderwijs nog wel eens uit.

### **Werken met een leerlingvolgsysteem voor bewegingsonderwijs**

De vakleerkrachten maken gebruik van het leerlingvolgsysteem *Volg Mij!*, hoewel dit nog in ontwikkeling is. De groepsleerkrachten zijn ervan op de hoogte, maar geven aan zelf niet actief met het systeem te werken. Over toepasbaarheid en resultaten is nog weinig te zeggen. De vakleerkrachten geven aan dat verbetering nodig is, bijvoorbeeld in de schaalverdeling, maar daar wordt momenteel aan gewerkt. De verschillende onderdelen, scores van de leerlingen en richtlijnen, zijn wel helder.

Groepsleerkrachten krijgen af en toe een overzicht met leerling beoordelingen van de vakleerkracht. Het verschilt wat daarmee door groepsleerkrachten wordt gedaan. Een aantal groepsleerkrachten geeft aan dat het prettig is dat de vakleerkracht een duidelijk advies geeft in de beoordeling van de leerlingen. Zij gebruiken deze scores als leidraad voor de rapporten en nemen opmerkingen van de vakleerkracht in de oudergesprekken mee. Een groepsleerkracht vertelt over een voorbeeld van doorverwijzing naar *motorische remedial teaching* (MRT) op aanraden van de vakleerkracht. Ouders luisteren daar naar omdat een vakleerkracht het kind kent en expertise heeft op het gebied van motorische ontwikkeling. Een andere groepsleerkracht laat de vakleerkracht de complete beoordeling doen, anders geeft de groepsleerkracht iedereen 'gewoon een ruime voldoende'. Aan de andere kant werd door enkele groepsleerkrachten ook aangegeven dat beoordelingen van de vakleerkracht niet altijd serieus genomen worden, omdat lage beoordelingen sneu zijn voor leerlingen of om ouders tevreden te houden. Vakleerkrachten geven aan dat de beoordeling van leerlingen nog niet altijd naar wens verloopt en willen duidelijke richtlijnen voor gebruik van beoordelingen. Ter optimalisering van het gebruik van het leerlingvolgsysteem kunnen verdere stappen worden overwogen, zoals het verstrekken van meer informatie over en verbeteren van de richtlijnen van leerlingbeoordelingen.

### **Materiaalgebruik**

Aanwezig materiaal wordt door vakleerkrachten meer benut. Een groepsleerkracht geeft aan dat dit vooral te maken heeft met durf; zij en haar collega's gebruiken bijvoorbeeld de trampoline weinig tot niet uit angst voor ongelukken. Daarnaast geven meerdere groepsleerkrachten aan dat vakleerkrachten

beter weten welke materialen zij kunnen gebruiken en hoe ze die klaar moeten zetten. Ook hebben de vakleerkrachten meer tijd om de materialen klaar te zetten. Zowel de groepsleerkrachten als de directie zijn enthousiast over de materialen die de vakleerkracht vanuit JIBB meeneemt. De vakleerkrachten zelf zeggen hier echter over dat het niet de bedoeling is dat zij allerlei materiaal mee moeten blijven nemen. Deze materialen zouden in de gymzaal aanwezig moeten zijn en bovendien in goede staat van onderhoud. Dat is nu niet het geval, waardoor gevaarlijke situaties kunnen ontstaan. Vanuit de scholen komt naar voren dat dergelijke materialen te duur zijn om aan te schaffen. Voor het volledig slagen van het ingezette beleid is de materiaalvoorziening op de basisscholen ook een aandachtspunt.

## 2.2 Veranderingen sinds de nieuwe aanpak

Omdat tijdens de pilot de inzet van vakleerkrachten aanvullend wordt gefinancierd, is op dit moment op de scholen nog geen sprake van grote veranderingen in uren en organisatie. In de tijd dat een vakleerkracht lesgeeft, krijgt een groepsleerkracht extra ruimte om de tijd zelf in te vullen. Genoemde tijdsbestedingen zijn:

- Aanwezig bij motoriekles voor observeren van leerlingen;
- Aanwezig bij motoriekles om orde te houden;
- Lesvoorbereiding andere lessen;
- Beantwoorden van mails;
- Oudergesprekken;
- Andere gesprekken (collega's, IB-er, externe partners);
- Bijwerken administratie;
- Ondersteunen van leerlingen met lezen in andere klassen;
- Thema voorbereiding voor de volgende week;
- Overige niet-lesgebonden taken, zoals IT-werkzaamheden.

Door alle groepsleerkrachten wordt werkdrukverlaging ervaren, waardoor de nieuwe aanpak werkt. Met name de tijd van de les bewegingsonderwijs zelf, maar ook de tijd die het voorbereiden kost, scheelt. Hierbij valt op dat vóór de pilot de ene groepsleerkracht vijf minuten nam om de les voor te bereiden en een ander een half uur. De tijd die groepsleerkrachten nu over houden, hangt dus af van hun eerdere voorbereidingstijd en het ophalen en wegbrengen van de kinderen. Dit varieert van een half uur tot een uur. Opvallend is dat directeuren optimistischer zijn over de hoeveelheid effectieve tijd die overblijft voor andere taken. Zij veronderstellen dat de leerkrachten zeker een uur extra tijd hebben.

## 2.3 Organisatorische en financiële consequenties in de toekomst

Bij voortzetting van de pilot zoals deze door JIBB is beschreven, zullen organisatorische en financiële veranderingen nodig zijn. Op dit moment wordt de vakleerkracht voor de helft door de basisscholen bekostigd, maar na de pilotfase wordt verwacht dat de bekostiging geheel door de scholen plaatsvindt.

### Redenen voor continuering

Alle geïnterviewden zijn unaniem positief en willen doorgaan met de inzet van vakleerkrachten. Het levert veel op voor de kinderen op het gebied van motorische ontwikkeling en omgaan met winst en verlies. Meer uitdaging en toegenomen zicht op de ontwikkeling van leerlingen zijn grote successen van de inzet van de vakleerkracht. Ook verbreiding naar andere scholen juicht iedereen toe. Het werkgeverschap van JIBB wordt ook gewaardeerd: de extra gebruikte materialen, vervanging bij ziekte

en expertise en netwerk van de vakleerkracht worden als pluspunten genoemd. Daarnaast levert continuering een blijvende werkdrukverlaging op voor groepsleerkrachten. Een groepsleerkracht benadrukt dat bewegingsonderwijs echt een vak is. Groepsleerkrachten doen ‘het er maar bij’. Het verschil in niveau van een vakleerkracht en groepsleerkracht is groot, zelfs wanneer een groepsleerkracht de nieuwe gymbevoegdheid haalt. Wanneer de aanpak wordt voortgezet om de lessen om en om te laten verzorgen door vakleerkrachten en groepsleerkrachten, verdient het aanbeveling dat groepsleerkrachten hun gymbevoegdheid onderhouden. Bijvoorbeeld door bijscholing via de pabo of via de vakleerkracht.

### **Belemmeringen voor continuering**

Een aantal bezwaren speelt mee in de continuering. Vanuit de directie speelt het volgende: om een vakleerkracht te bekostigen, zijn veranderingen in formatie/organisatie nodig. Een vakleerkracht extra in de formatie opnemen is namelijk financieel niet mogelijk. Dit is een groot bezwaar en brengt continuering van het project reëel in gevaar.

Groepsleerkrachten willen over het algemeen niet inleveren op uren. Ze willen allemaal dat de pilot doorgaat, maar niet ten koste van hun uren. Drie geïnterviewde groepsleerkrachten geven aan dat zij bereid zouden zijn uren in te leveren zodat een vakleerkracht in de formatie kan worden opgenomen. Twee daarvan geven echter nadrukkelijk aan dat ze daar alleen mee akkoord gaan wanneer alle collega's dat ook doen. De overige zeven groepsleerkrachten zijn nadrukkelijk tegen het inleveren van hun uren. Daarbij wordt de volgende stellingname gebruikt: om kwaliteit van (bewegings)onderwijs te verbeteren, moet niet worden bezuinigd binnen de school zelf (uren groepsleerkrachten), maar externe input worden geleverd (subsidies).

Daarnaast wordt genoemd dat leerkrachten die bevoegd zijn om bewegingsonderwijs te geven, dit niet meer kunnen doen. Echter, de geïnterviewden die dit betreft, zijn bereid om dit op te geven (tenzij dit ook betekent dat ze uren moeten inleveren) omdat ze inzien dat de kwaliteit van de vakleerkracht hoger is.

### **Mogelijkheden voor continuering**

Omdat iedereen aangeeft continuering te waarderen, is een aantal suggesties geopperd om dit mogelijk te maken:

Ideeën directie:

- Onderzoeken van subsidie mogelijkheden;
- Inzet van leerkrachten op andere niet lesgebonden taken, zoals ondersteuning of organisatie van vieringen.
- Vervangingsfonds (de tijd van de motoriekles bouwt een groepsleerkracht op, totdat vervanging door ziekte nodig is en de groepsleerkracht invalt);
- Compensatieverlof (de tijd van de motoriekles bouwt een groepsleerkracht op, gaat af van vakantie-uren);
- Onderzoeken of inleveren van uren door de groepsleerkrachten in (nieuwe) aanstellingen mogelijk is;

Ideeën groepsleerkrachten:

- Werken naar talenten van eigen groepsleerkrachten. Collega's geven de vakken (bewegingsonderwijs, handenarbeid, muziek) waar zij goed in zijn voor meerdere klassen en rouleren;
- Het recht op pauze vervullen (in de tijd van de motoriekles neemt de betreffende groepsleerkracht pauze. Hij of zij moet dan tijdens de lunch surveilleren zodat andere groepsleerkrachten dan hun pauze hebben. Zo heeft die dag iedereen in elk geval een half uur pauze waar leerkrachten recht op hebben, maar wat nu nog vaak niet te realiseren is);
- Bezuinigen op andere zaken, zoals onderwijsassistentie;
- Vrijwillige ouderbijdrage verhogen (door enkelen genoemd, maar werd ook een irreële optie genoemd, omdat de ouders eigenlijk niet voor de kwaliteit van het onderwijs moeten opdraaien).

Opvallend is dat ideeën van de directie door groepsleerkrachten niet breed worden gedragen. Met name op het inleveren van uren en het compensatieverlof wordt negatief gereageerd: parttimers werken niet zonder reden parttime, bijvoorbeeld vanwege moederschap. Zij willen niet op een willekeurige dag 's ochtends gebeld worden en invallen. Fulltimers werken al fulltime en kunnen dus niet extra invallen. Uren inleveren werd door vrijwel alle groepsleerkrachten direct afgewezen. Groepsleerkrachten geven ook aan op dit moment weinig inzicht te hebben in eventuele organisatorische en financiële gevolgen voor de continuering van dit project. Ze zouden hier wel graag meer inzicht in krijgen en in mee willen denken.



### 3. Ervaringen in andere gemeenten

#### Landelijke gegevens inzet vakleerkrachten

In 2013 was op 50 procent van de basisscholen (exclusief speciaal onderwijs) in Nederland sprake van inzet van vakleerkrachten voor bewegingsonderwijs<sup>3</sup>. Bij 29 procent van de basisscholen werden de lessen verzorgd door een combinatie van vakleerkracht en groepsleerkracht<sup>4</sup>, zoals in Helmond het geval is.

In 2015/2016 gaf een kwart van de scholen aan niet alle lessen bewegingsonderwijs bevoegd te geven. Belangrijkste redenen hiervoor waren: onvoldoende middelen voor gekwalificeerde leraren (64%) en te weinig aanbod van gekwalificeerde leerkrachten doordat jonge leerkrachten geen bevoegdheid hebben (27%)<sup>5</sup>. Ook zijn de kosten voor het inschakelen van een vakleerkracht te hoog.

De helft van de scholen wil graag meer vakleerkrachten inzetten (54%), omdat zij de toegevoegde waarde van een vakleerkracht inzien<sup>6</sup>. De wijze waarop tegen bewegingsonderwijs aangekeken wordt verschilt echter tussen schooldirecteuren. Waar de ene directeur voor zijn of haar school duidelijk een rol ziet weggelegd om aandacht te besteden aan meer dan alleen de leerdoelen (bijvoorbeeld aan gezondheid), vindt een andere directeur dat de keuze voor investeren in bewegingsonderwijs ten koste gaat van andere prioriteiten binnen de school.

Ook op scholen waar geen vakleerkracht ingezet wordt herkennen schooldirecteuren de specifieke kwaliteiten van een vakleerkracht ten opzichte van een groepsleerkracht, maar zien sommigen ook juist de meerwaarde van een groepsleerkracht voor bewegingsonderwijs. Redenen hiervoor zijn de continuïteit voor de kinderen en de kans voor groepsleerkrachten om de leerlingen ook in andere situaties mee te maken.

Wat veel gevreesd wordt is dat de aanstelling van een vakleerkracht niet 'budgettair neutraal' zal zijn, vooral in verband met dubbele bezetting. Hiervoor zijn vijf mogelijke oplossingen genoemd:

- extra budgetten aanspreken (gemeente, bestuur, fondsen, sponsors, projectsubsidies);
- de groepsleerkracht in de tussentijd andere taken laten uitvoeren, (maar ook dan kan sprake zijn van enige dubbele bezetting door bijvoorbeeld inzet groepsleerkracht bij het halen/brengen en omkleden van kinderen);
- een deel van de lessen bewegingsonderwijs door vakleerkrachten laten geven;
- vakleerkrachten actief betrekken in het coachen van groepsleerkrachten;
- naast groepsleerkrachten werken met studenten van mbo sport en bewegen of van de ALO.

<sup>3</sup> Reijgersberg, N., Werff, H. van der & Lucassen, J.M.H. (2013). *Nulmeting bewegingsonderwijs. Onderzoek naar de organisatie van het bewegingsonderwijs in het primair onderwijs*. Utrecht: Mulier Instituut. In 2017 wordt bekend hoe de inzet van vakleerkrachten op dit moment is in Nederland.

<sup>4</sup> Of hierbij dezelfde aanpak als in Helmond wordt gevolgd (wekelijks één les van de vakleerkracht en één van de groepsleerkracht) is echter niet bekend.

<sup>5</sup> Bergen, K. van, Straatmeijer, J., Breedveld, K. & Lammertink, N. (2017). *Bewegingsonderwijs en vakleerkrachten. Eindrapport*. Amsterdam/Utrecht: Regioplan/Mulier Instituut.

Op dit moment is de meest gangbare wijze van financiering van de inzet van vakleerkrachten op basisscholen via de lumpsum financiering (budget voor personeel en leermiddelen) van de school (68%). Andere, minder vaak voorkomende financieringswijzen zijn via de inzet van combinatiefunctionarissen (20%), via gemeentelijke financiering (17%), via boven schoolse middelen (12%) of via andere eigen middelen van de school (6%). Hierbij moet worden opgemerkt dat de financiering vanuit lumpsum vaker wordt toegepast naarmate een school meer leerlingen heeft en dat in zuidelijke provincies, waar Helmond ook onder valt, vaker gebruik gemaakt wordt van gemeentelijke (co-)financiering. Scholen die gemeentelijke middelen ontvangen, zetten daar vaak eigen middelen bij vanuit de lumpsum.

### **Onderzoek gemeente Nijmegen**

In de gemeente Nijmegen is in 2013 onderzoek gedaan om de succes- en faalfactoren van sport- en beweegbeleid door scholen met meer, doorsnee en minder sport- en beweegbeleid te vergelijken<sup>6</sup>. Op 54 procent van de basisscholen werd een vakleerkracht ingezet, dat komt neer op twintig basisscholen. Op acht basisscholen vervulde de vakleerkracht ook de functie van combinatiefunctionaris. De combinatiefunctionaris is in dienst van de gemeente, maar werkzaam binnen zowel onderwijs als sport. De grootste barrières voor basisscholen om sport hoog op de agenda te houden, waren gebrek aan formatieruimte, gebrek aan geld en gebrek aan tijd. Bij de afweging van de verdeling van middelen kennen directeuren binnen de mogelijkheden van de lumpsum financiering maar bescheiden prioriteit toe aan het vak bewegingsonderwijs; de uren gaan namelijk ten koste van uren van een groepsleerkracht. Veelal willen basisscholen wel, maar in verband met beperkte lestijd investeren scholen in de eerste plaats in de primaire schoolvakken. Daarnaast concurreert de rol van sport en bewegen enorm met andere initiatieven die op scholen worden aangeboden, zoals op het gebied van cultuur, milieu en pesten. Samenvattend is de inzet van een vakleerkracht wel veelal de wens van basisscholen, maar zien directeuren te weinig (financiële) mogelijkheden om een vakleerkracht te bekostigen.

Hieronder volgt een aantal voorbeelden van een aantal gemeenten waarin de inzet van vakleerkrachten is gerealiseerd. We gaan met name in op de aspecten beleid, financiering en formatie.

### **De Gelderse Sportfederatie**

Vanuit de Gelderse Sportfederatie is de interventie Bewegen In Onderwijs en Sport (BIOS) georganiseerd<sup>7</sup>. Doel hiervan is het geven van een kwaliteitsimpuls aan bewegingsonderwijs. Vakleerkrachten worden vanuit de Gelderse Sportfederatie tijdelijk op scholen ingezet (meestal twintig weken) om groepsleerkrachten te begeleiden. Dit zorgt voor deskundigheidsbevordering van de groepsleerkracht en kwaliteitsverbetering van bewegingsonderwijs door aangeleerde technieken en inhoud van de lessen. Het traject wordt voor de school op maat gemaakt, bijvoorbeeld door inventarisatie van materialen/gymrooster, uitgebreide uitleg en kennismaking met groepsleerkrachten. Kosten hiervoor zijn ongeveer 1.400 euro per groep voor een traject van twintig weken (één dagdeel begeleiding per week). Dit is een eenmalige investering ter bevordering van de leskwaliteit. Uit evaluaties met het gehele schoolteam na afloop van de interventie, blijken de persoonlijke begeleiding,

<sup>6</sup> Te Rietstap, E. (2013). *School en Sport. Sport- en beweegbeleid in relatie tot kenmerken van de school en het gedrag van haar directeuren*. Hogeschool van Arnhem en Nijmegen.

<sup>7</sup> <http://www.geldersesportfederatie.nl/bestanden/bios.pdf>

differentiatie waardoor elk kind op zijn/haar niveau kan meedoen en de link naar sportvereniging waar de vakleerkracht voor zorgt, succesfactoren. Ook is de financiering door deze aanpak behapbaar. Verbeterpunt is vooral dat voor kinderen die jarenlang de methode volgen de uitdaging ontbreekt en dat de methode weinig vernieuwend is<sup>8</sup>.

### **Provincie Friesland – Sport op Basisscholen**

‘Sport op Basisscholen’ is een initiatief in provincie Friesland om te zorgen dat meer kinderen goed en voldoende bewegen door extra uren bewegingsonderwijs en inzet van geschoolde vakleerkrachten bewegingsonderwijs. Op dit moment doen 22 van de 24 Friese gemeenten mee. De financiering van de vakleerkrachten is voor 40 procent vanuit de buurtsportcoachregeling vanuit het Rijk bekostigd, 20 procent vanuit De Friesland Zorgverzekeraar en de overige 40 procent investeert een gemeente. De gemeente bepaalt of scholen binnen deze 40 procent financieel moeten bijdragen, hoe vaak ze een vakleerkracht inzetten en op welke manier. Inzet kan bijvoorbeeld op specifieke scholen, zoals in achterstandswijken of op scholen met veel leerlingen met overgewicht. Ook kiest de gemeente om een vakleerkracht voor één van de twee lessen bewegingsonderwijs op een school in te zetten, of dat een vakleerkracht studenten van het CIOS begeleidt.

De vakleerkracht is in 60 procent van de gevallen in dienst bij stichting Sport Fryslân, anders bij een gemeentelijk sportbedrijf of soms in de zorg. Harde eisen vanuit de regeling zijn dat de vakleerkracht tenminste 80 procent van de tijd bewegingsonderwijs op basisscholen geeft en een ALO-opleiding heeft afgerond. Overige werkzaamheden zijn het stimuleren van contacten tussen scholen, sport en wijk. Onderzoek toont aan dat de inzet van vakleerkrachten op basisscholen onder andere zorgt voor motorisch vaardigere kinderen, dat minder tijd wordt besteed aan algemene zaken binnen de les (groepjes indelen, pauzes, e.d.), kinderen meer op de hoogte zijn van naschoolse activiteiten en kinderen vaker aan de beweegnorm voldoen dan op scholen waar geen vakleerkracht wordt ingezet<sup>9</sup>. De financiering vanuit de Zorgverzekeraar wordt komende jaren afgebouwd. Vanaf het schooljaar 2017-2018 ontvangen gemeenten elk jaar een derde minder financiering, waardoor in 2020 de financiering stopt. De financiering vanuit het Rijk gaat voorlopig wel door. De verwachting is dat de investering van afgelopen jaren ervoor zorgt dat de inzet van vakleerkrachten hoog blijft, omdat gemeenten en scholen zeer positief zijn en de meerwaarde van een vakleerkracht zien. Een vakleerkracht is veelal zo ingeburgerd binnen een school dat scholen meer bereid zijn zelf in te leggen.

### **Gemeente Tilburg**

De gemeente Tilburg heeft op dit moment 25 combinatiefunctionarissen in dienst binnen het Bewegingsteam Onderwijs Tilburg, die werkzaam zijn op in totaal 34 basisscholen. Basisscholen kunnen bij de gemeente een combinatiefunctionaris inhuren, maar wel met de voorwaarde dat dit voor minimaal drie jaar is en dat ze de combinatiefunctionaris minimaal één keer per week voor bewegingsonderwijs inzetten bij de groepen 3 tot en met 8. Voor elke 22 betaalde afgenomen groepen (een aantal scholen samen) wordt een combinatiefunctionaris fulltime ingezet. Dit betekent dat, naast de lessen bewegingsonderwijs, nog veertien uur overblijft om extra sportimpulsen op de basisscholen te geven.

<sup>8</sup> Van Gastel, B. & Jacobs, F. (2012). Kwaliteit van methoden in het bewegingsonderwijs. *KVLO LO Magazine* 10, p. 46-48.

<sup>9</sup> De Groot, W. & Boers, E. (2013). *Sport op basisscholen. Onderzoek naar de effecten van de inzet van combinatiefunctionarissen en vakleerkrachten bewegingsonderwijs op de motorische ontwikkeling en fysieke activiteit van kinderen van de basisschool*. Kennispraktijk, opdrachtgever Sport Fryslan.

Voorbeelden hiervan zijn Citytrainers (coachen van leerlingen in groepen 7 en 8 om leuke activiteiten met de onderbouwleerlingen in de pauzes te doen), activiteiten voor Gezonde School, naschoolse sportactiviteiten en het organiseren van sporttoernooien. Omdat inmiddels zoveel combinatiefunctionarissen in dienst zijn, wordt door efficiënte samenwerking veel voor scholen gedaan. Op dit moment worden bijvoorbeeld ook motorische vaardigheden van leerlingen in groep 3 en 4 gevolgd en wordt MRT aangeboden.

Wat betreft de formatie kiezen sommige scholen er bewust voor om de groepsleerkracht bij het bewegingsonderwijs aanwezig te laten zijn. Dit is in sommige klassen nodig voor orde, maar ook omdat het gedrag van leerlingen een rijke bron van informatie voor groepsleerkrachten is. Op andere scholen doen groepsleerkrachten andere werkzaamheden in de tussentijd, zoals rekenen en taal. Scholen betalen een derde van het salaris van de combinatiefunctionaris (dat komt neer op ongeveer 1040 euro per groep, per jaar, exclusief BTW). De rest wordt betaald vanuit de buurtsportcoachregeling van het Rijk en een structureel budget vanuit Onderwijs & Jeugd van gemeente Tilburg. De maximale subsidie is op dit moment bereikt, dus nieuwe scholen moeten de volledige kostprijs van 3200 euro per groep per jaar exclusief BTW betalen. Opvallend is dat scholen ook voor dit bedrag combinatiefunctionarissen inhuren, omdat scholen sport en bewegen belangrijk vinden en zichtbare resultaten zien op andere scholen in de gemeente Tilburg.

### **Gemeente Amsterdam**

De gemeente Amsterdam geeft basisscholen gelegenheid om een subsidie aan te vragen, waarmee ze een vakleerkracht bewegingsonderwijs in hun formatie kunnen opnemen. De gemeente draagt maximaal 71 euro per leerling per schooljaar bij (op basis van het aantal ongewogen leerlingen bij de 1 oktober-telling). De schoolbesturen betalen zelf minimaal 40 procent van de financiering. Voorwaarde hierbij is dat de vakleerkracht minimaal 90 minuten per week bewegingsonderwijs verzorgt voor groepen 1 tot en met 8, verdeeld over in elk geval twee lessen. De subsidie wordt betaald vanuit de afdeling Onderwijs van de gemeente Amsterdam en is bedoeld voor alle scholen, niet alleen de Jump-In scholen. De gemeente Amsterdam werkt al lang met een dergelijke subsidie om vakleerkrachten in te zetten, wat heeft geleid tot grote toename van de inzet van vakleerkrachten.

Tot twee jaar geleden werd de situatie met betrekking tot aantallen vakleerkrachten in het bewegingsonderwijs jaarlijks door de afdeling Sport gemonitord. In 2008 had ongeveer 86 procent van de scholen een vakleerkracht bewegingsonderwijs in dienst, tegen 2012 was dat 99/100 procent. De huidige subsidieregeling bestaat sinds 2015 en biedt scholen meer mogelijkheden. Voor het schooljaar 2016-2017 konden 223 basisscholen subsidie aanvragen. Voor 218 scholen is de aanvraag Vakleerkracht bewegingsonderwijs toegekend (dit is voor 98 procent van de leerlingen 2016-2017). De regeling heeft opgeleverd dat niet alleen alle scholen in Amsterdam een vakleerkracht hebben, maar dat op de scholen die gebruikmaken van de subsidie alle bewegingslessen door vakleerkrachten worden verzorgd. Dit wordt mogelijk gemaakt door de financiële bijdrage vanuit de gemeente. Dit stelt scholen in de gelegenheid om een vakleerkracht in dienst te nemen zonder dat dit formatieproblemen geeft.

Samenvattend kunnen we stellen dat uit het recent landelijk onderzoek blijkt dat scholen veelal de meerwaarde inzien van de inzet van een vakleerkracht voor bewegingsonderwijs. Met name financiering van de vakleerkracht kan belemmerend zijn voor de keuze om een vakleerkracht in te zetten. Gemeentelijke steun door met name financiering is een belangrijke impuls voor basisscholen om vakleerkrachten in te kunnen zetten. Scholen zijn wel bereid om een deel bij te dragen, maar volledige indienstneming is veelal niet mogelijk zonder financiële hulp. Uit bovengenoemde initiatieven blijkt dat

veel scholen gebruikmaken van gemeentelijke hulp en daarmee de inzet van vakleerkrachten aanzienlijk stijgt. De kwaliteit van bewegingsonderwijs wordt hiermee verbeterd. Ook blijkt dat, naast het bewegingsonderwijs, veel gerealiseerd kan worden op gebied van sport en bewegen door goede samenwerking tussen gemeenten en scholen, zoals naschoolse sport.



## 4. Conclusie en aanbevelingen

De inzet van vakleerkrachten op vier basisscholen in Helmond is over het algemeen geslaagd te noemen. Groepsleerkrachten, vakleerkrachten en directeuren zijn unaniem tevreden over de kwaliteit van de lessen bewegingsonderwijs die door een vakleerkracht zijn gegeven en de werkdrukverlichting die dit voor groepsleerkrachten meebrengt. De hogere kwaliteit van bewegingsonderwijs ten opzichte van vóór de pilot komt met name door meer en intensievere beweegtijd, zichtbare motorische vooruitgang en meer uitdaging voor de leerlingen. Werkdrukverlichting is het gevolg van de tijd die overblijft voor groepsleerkrachten nu ze de lessen bewegingsonderwijs niet meer hoeven te voorbereiden en geven. In deze tijd kunnen ze andere taken uitvoeren.

Alle geïnterviewden willen de inzet van vakleerkrachten voortzetten. Scholen hebben echter op dit moment niet de financiële middelen om een vakleerkracht extra in de formatie op te nemen. Groepsleerkrachten hebben weinig inzicht in de organisatorische en financiële gevolgen van het invoegen van vakleerkrachten. De schooldirecteuren hebben naast het onderzoeken van subsidie mogelijkheden en het inzetten van leerkrachten op andere niet lesgebonden taken zoals ondersteuning of organisatie van vieringen ook het verminderen van uren van (nieuw aan te stellen) groepsleerkrachten en de inzet van compensatie- of vervangingsverlof genoemd als mogelijke opties. De meeste groepsleerkrachten geven echter stellig aan niet bereid te zijn om (taak)uren in te leveren. Wel zijn zij bereid mee te denken met de directie over mogelijkheden tot continuering. Groepsleerkrachten noemen surveillance op het schoolplein, werken naar talent, bezuinigen op andere zaken (onderwijsassistentie) en verhogen van ouderbijdrage als mogelijke oplossingen. Consensus hierover tussen directie en groepsleerkrachten bestaat dus (nog) niet.

De genoemde voor- en nadelen van de inzet van vakleerkrachten in Helmond komen sterk overeen met het landelijke beeld. De meerwaarde van de inzet van vakleerkrachten wordt breed erkend, maar de praktische gevolgen vormen enige belemmeringen, met name de financiering. Uit ervaringen in andere gemeenten blijkt dat externe financiële hulp ingezet wordt om vakleerkrachten op basisscholen te realiseren. Dit betreft veelal een combinatie van geld uit de regeling buurtsportcoaches, eigen bijdrage van scholen en subsidie van de gemeente. De gemeenten ervaren allemaal een kwaliteitsverhoging van bewegingsonderwijs en meer connecties van scholen met buitenschools sport- en beweegaanbod.

Aan de hand van de ervaringen op de basisscholen in Helmond en ervaringen in andere gemeenten met betrekking tot de inzet van vakleerkrachten, volgen aanbevelingen voor vervolgstappen binnen het traject.

### **Draagvlak creëren**

Iedereen is enthousiast over de inzet van een vakleerkracht voor bewegingsonderwijs en wil daarmee verder. Om continuering te kunnen bewerkstelligen, is het goed dit gezamenlijk belang te gebruiken en alle medewerkers actief te betrekken. De reeds geformeerde werkgroep voor de structurele aanstelling van vakleerkrachten kan hierin een spilfunctie vervullen.

Groepsleerkrachten geven aan bereid te zijn mee te denken en hebben bovendien creatieve oplossingen genoemd. Op dit moment geven sommige groepsleerkrachten echter aan weinig inzicht te hebben in opinies van collega's. Ook de huidige geldstromen van de school zijn veelal niet bij groepsleerkrachten bekend. Inzicht daarin geeft meer duidelijkheid over de keuzes die de directie moet of kan maken, wat ten goede kan komen aan wederzijds begrip en waardering. Dit creëert draagvlak om samen tot een

oplossing te komen. Een brainstormmiddag of workshop zou hiervoor geschikt kunnen zijn. Op deze manier wordt iedereen gestimuleerd mee te denken en vergroot dit de kans op constructieve oplossingen.

### **Externe financiering**

De grootste belemmering voor continuering is de financiering van de vakleerkracht. Scholen hebben niet de benodigde financiële ruimte om een vakleerkracht in dienst te nemen. Ook uit de ervaringen in andere gemeenten blijkt dat externe financiering veelal een voorwaarde is om een vakleerkracht voor bewegingsonderwijs in te kunnen zetten. JIBB en Helmondse basisscholen moeten investeren in het zoeken naar externe financieringsmogelijkheden. Dit kan bij de lokale gemeente, bijvoorbeeld door het benutten van de regeling buurtsportcoaches. In de gemeente Tilburg is de ervaring dat de resultaten van een vakleerkracht voor bewegingsonderwijs dusdanig goed zijn, dat scholen steeds meer bereid zijn om te investeren. Daar is externe financiering een middel geweest om draagvlak te creëren en bereidheid te vergroten. Ook zou een voorstel tot ondersteuning neergelegd kunnen worden bij een zorgverzekeraar.

Zorg ervoor dat de meerwaarde voor externe financier(s) duidelijk naar voren komt, door onderbouwing met onder andere dit rapport. Een gemeente wil bijvoorbeeld zichtbare verhoging van sportdeelname in de gemeente zien, een zorgverzekeraar wil minder overgewicht en zorgvraag zien door de inzet van vakleerkrachten.

### **Werken naar talent**

Werken naar talent is een door de groepsleerkrachten geopperde mogelijkheid die nader kan worden overwogen, mogelijk in combinatie met de (gedeeltelijke) inzet van vakleerkrachten. Vakken zoals handenarbeid, muziek en bewegingsonderwijs, worden aan groepsleerkrachten toebedeeld die daar uitgesproken talent voor hebben. Zij geven aan meerdere klassen les. Dit hoeft niet te betekenen dat een vakleerkracht helemaal uit beeld raakt. De aanpak van de Gelderse Sportfederatie is een voorbeeld waarbij vakleerkrachten een coachende rol spelen om de kwaliteit van bewegingsonderwijs te verhogen zonder structureel op scholen werkzaam te zijn.

### **Pauze**

Het verder verkennen van de mogelijkheden om de inzet van de vakleerkracht te compenseren met de lunchpauze kan ook uitkomst bieden. Wanneer de betreffende groepsleerkrachten tijdens de beweegles pauze houden, kunnen zij in de (lunch)pauze(s) als surveillant worden ingezet. Hierdoor kunnen collega's op de reguliere tijd pauzeren en wordt voor alle groepsleerkrachten voldaan aan het recht op pauze.

### **Ouders**

Het is raadzaam om ouders actief te bevragen over hun ervaringen met de vakleerkracht en om hen meer inzicht te bieden in waarom de vakleerkracht wordt ingezet. Ouders moeten worden geïnformeerd over hoe de lessen zijn veranderd en wat voor hun kind de ontwikkelde laagdrempelige verbindingen zijn met MRT en sportverenigingen. Dit draagt bij aan het vergroten van draagvlak onder ouders.





Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht | Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht  
T +31 (0)30 721 02 20 | [info@mulierinstituut.nl](mailto:info@mulierinstituut.nl) | [www.mulierinstituut.nl](http://www.mulierinstituut.nl)